

Emlékeztető

Megbeszélés az Arcanum Adatbázis Kiadó ADT adatbázis közgyűteményi hozzáféréseinek biztosításáról

2020. április 24. MTA Könyvtár és Információs Központ, 405. tárgyaló

Részvevők

Szabó István, elnökhelyettes, NKFIH, az EISZ Programtanács tanácskozási jogú tagja

Gulyás Tibor, innovációért felelős helyettes államtitkár, ITM

Demeter Szilárd, főigazgató, miniszteri biztos, PIM

Bánki Zsolt, igazgató, Digitális Bölcsészeti Központ, PIM

Rózsa Dávid, főigazgató, OSZK, az EISZ Programtanács szavazati jogú tagja

Bellavics István, igazgató, Országgyűlés Hivatala Közgyűteményi és Közművelődési Igazgatósága

Monok István, főigazgató, MTA KIK, az EISZ Programtanács elnöke

A megbeszélés tárgya:

Az Arcanum Adatbázis Kiadó *Arcanum Digitális Tudástár* (ADT) 2020. április 17-től csak előfizetéssel férhető hozzá. 2019. december 31-ig, az MTA KIK-ben működtetett Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Program az NKFIH által biztosított központi költségvetési keret terhére vásárolta meg az Arcanum adatbázis hozzáféréseinek jogát, ami az EISZ tagintézmények számára térítésmentes szolgáltatás volt 2016 óta. 2020. január 1-től 2020. március 15-ig az Arcanum Adatbázis Kiadó biztosította a hozzáférést ugyanennek a körnek, várva, hogy megoldódik a tárgyévi előfizetés. A Kiadó ezt követően, 2020. április 16-ig a koronavírus járvány miatt előállt helyzetre való tekintettel az ADT-t mindenki számára, szabadon hozzáférhetővé tette.

Az ADT úgy a humán tudományos kutatók, mint a magyar írott örökség múltja iránt érdeklődőknek fontos adatbázis, a legnagyobb magyar digitalizált tartalom (27 millió oldal).

A megbeszélésen résztvevők áttekintették a magyar közgyűteményi digitalizáció történetét a Magyar Elektronikus Könyvtártól (MEK), az Elektronikus Periodika Archívumon (EPA), az OSZK Digitális Könyvtáron (OSZK DK), az MTA REAL adatbázisokon át az Arcanum Kiadóval közösen létrehozott Digitális Tankönyvtári tartalmakig és a HUNGARICANA adatbázisig.

Egyetértés alakult ki a következő kérdésekben:

- A közgyűjteményekben őrzött dokumentumok digitális másolatának köztulajdonban kell maradnia, akkor is, ha azok létrehozásában harmadik félként külső szereplő is részt vesz. A harmadik féllel az együttműködést szerződésben meghatározott feltételek (határidő, díjazás, stb.) mentén kell végezni.
- A digitális másolatok hosszú távú megőrzését az államnak kell biztosítania.
- Meg kell oldani a közgyűjteményi vagyon digitális másolatának a szolgáltatását közgyűjteményeken keresztül, a PIM Digitális Bölcsészeti Központ koordinálásával.
- Az Arcanum Adatbázis Kiadó által a magyar közgyűjteményekben digitalizált másolatokat is a mindenki számára szabadon hozzáférhető szolgáltatás keretébe kell illeszteni. A Digitális Tankönyvtár ilyen tartalmait, a HUNGARICANA és az ADT adatbázisokat is.
- Az Arcanum Adatbázis Kiadó hozzáadott értékeként működő szolgáltatási felülethez való hozzáférést az állam biztosítsa úgy, hogy a szolgáltatás mindenki számára elérhető legyen, külön előfizetés nélkül. (Ez a megállapítás nem vonatkozik az Arcanum Adatbázis Kiadó speciális fejlesztéseire, szűkebb szakterületi szolgáltatásaira.) A szolgáltatások előfizetését addig mindenképpen fenn kell tartani, amíg a közgyűjtemények a hozzáférést legalább a jelenlegi színvonalon nem képesek biztosítani. Ezt követően az egyes szolgáltatók hozzáadott értékének mérlegelésével lehet dönteni az előfizetésekről.
- Megállapításra került, hogy az Arcanum, adattartalmának jellege miatt elsősorban közgyűjtemény. A közgyűjteményekhez való hozzáférés biztosítása - mivel elsősorban nem kutatás-fejlesztéshez vagy innovációhoz kapcsolódó adattartalommal rendelkezik - nem az EISZ feladata, ennek megfelelően az EISZ a jövőben nem foglalkozik archív magyar tartalmak előfizetésével.
- Az archív magyar tartalmak mindenki számára térítésmentesen történő biztosításáról az Arcanum Adatbázis Kiadóval a Petőfi Irodalmi Múzeum Digitális Bölcsészeti Program irányítói tárgyalnak.
- Az MTA KIK EISZ Igazgatóság erről a megbeszélésről az NKFIH-val egyeztetett módon, külön tájékoztatja az EISZ Programtanács, és az előfizetői kör intézményi tagjait.

Budapest, 2020. április 24.

Az emlékeztetőt készítette: Monok István